

*Військова експансія
Риму*

Завоювання Римом Італії

Укріпивши своє внутрішнє становище Рим перетворився на одне із найсильніших міст Італії, тож він почав завойовувати сусідніх народів. Так було підкорено етрусків, латинів і самнітів. У боротьбі за Італією Рим не раз використовував принцип «Розділяй і володарюй». Він укладав союз з одним народом проти іншого, а потім нападав і на свого союзника

«Гуси Рим урятували»

- у **390 р. до н. е.** з Північної Італії **на Рим рушили галли**. Того ж року відбулася битва на річці Аллії, в якій римляни зазнали поразки. Галли увірвалися до Риму й спалили його. Самі ж римляни замкнулись у фортеці на Капітолійському пагорбі. У ночі галли таємно почали вдиратися на укріплені мури, але їх почули священні гуси, що були у храмі Юнони. Перелякані птахи почали голосно кричати, римляни прокинулись і відбили штурм. Відтоді з'явився вислів: «Гуси Рим урятували». Після цього галли взявши викуп у римлян пішли на північ, оскільки їхнім власним землям загрожувала небезпека. Через цю катастрофу всі перемоги римлян здобуті в V ст. до н. е. було втрачено. Тільки у **290 р. до н. е.** Рим знову підкорив усі племена Апеннінського півострова

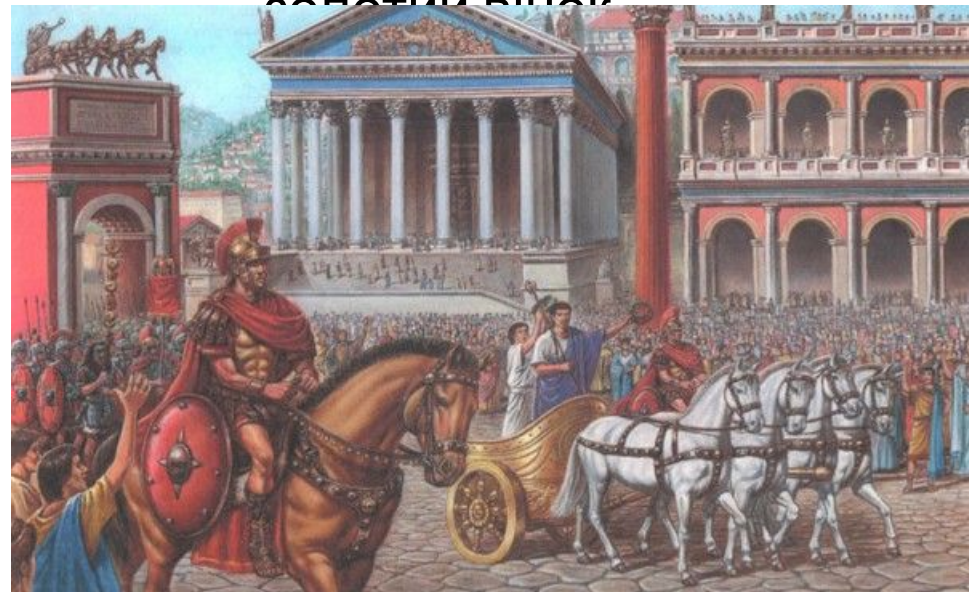

Тріумфальна арка

- у **265 р. до н. е.** було підкорене останнє вороже місто на території етрусків – Вольсинії. Таким чином, уся Італія опинилася під владою Риму.
- Після останнього завоювання римляни влаштували тріумфальний похід свого війська

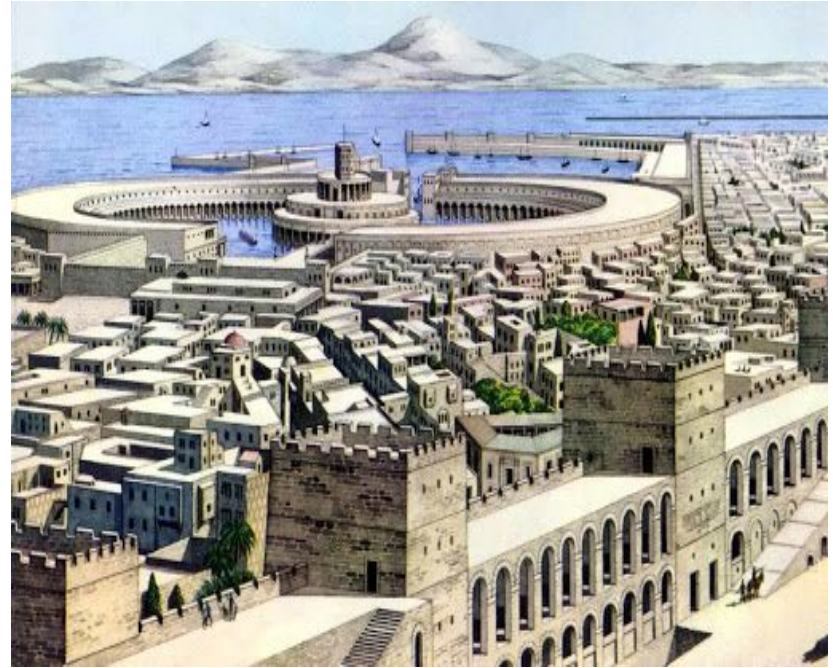
Тріумф у Стародавньому Римі — урочистий вступ у столицю полководця-головокомандуючого та його армії після переможного закінчення війни. Був вищою нагородою для полководців.

Полководець-тріумфатор в'їздив у місто на колісниці, запряженій четвіркою білих коней. Для цього будували спеціальну арку. Герой був у пурпуровому плащі, на голові — золотий вінок.

Об'єднавши під своєю владою Італію, Рим прагнув до панування у Західному Середземномор'ї. Але тут він зіткнувся із своїм колишнім союзником – фінікійською колонією Карфагеном. Карфаген був величезним і казково багатим містом. Його жителі займалися торгівлею. Уяву сучасників вражали шестиповерхові будинки, величні палаци та храми Карфагена. У місті на той час мешкало близько 700 000 осіб. Його оточували три ряди мурів з чотириповерховими банітами. У військових стайнях було 4 000 коней і 300 бойових слонів. У центрі міста розташовувалася фортеця – Бірса. Армія Карфагена, була найманою. Основну силу карфагенян становив флот.

Пунічні війни

Пунами римляни називали карфагенян, і тому війни між двома державами називають *Пунічними*

Перша Пунічна війна (264-241 рр. до н.е.)

Римляни шукали приводу розпочати війну з Карфагеном. Першим кроком стало звільнення ними у 264 р. до н.е. захопленого карфагенянами міста Мессана на Сицилії. Так розпочалася перша з трьох Пунічних війн, яка тривала 23 роки.

Найграндіозніша битва першої Пунічної війни відбулася в 260 р. до н. е. біля сицилійського мису Екном. 330 римських кораблів, які везли до Північної Африки римських вояків, тут зустрілися з 350 карфагенськими. Римський флот здобув перемогу.

Результати війни

Війна виснажила і Рим і Карфаген

У результаті мирного договору 241 р до н.е Рим здобув о. Сицилію, що стала його першою провінцією, а також острови Корсика та Сардинія

Карфаген мусив сплатити римлянам величезну контрибуцію

Терміни і поняття
Римська провінція - підкорена Римом територія за межами Апеннінського півострова

Контрибуція – грошове відшкодування збитків під час війни, які сплачує держава, яка зазнала поразки у війні, державам-переможницям.

Друга Пунічна війна

ДРУГА ПУНІЧНА ВІЙНА (218-201 рр. до н.е.)

- Карфаген не змирився із втратою островів і, відновивши сили, знову готувався до війни з Римом. Карфагенську армію в цей час очолював син загиблого Г.Барки – **Ганнібал**. Він був талановитим полководцем і лютим ворогом Риму.
- Карфагеняни спровокували початок війни, захопивши місто Сагунт, яке було союзником Риму.

Ганнібал у 218 р. до н.е. почав надзвичайно складний перехід своїх військ з Іспанії до Італії через Альпи. Не маючи підкріплення, Ганнібал з боями просувався Апеннінами до Риму.

Ганнібалів перехід через Альпи став легендарним у європейській пам'яті: деталь фрески, бл. 1510, Капітолійський

Похід Ганнібала на на Італію тривав 16 років. Практично в усіх битвах з римлянами він перемагав, заручившись підтримкою племен, які були підкорені римлянами. Однією із найвідоміших битв II Пунічної війни є битва при Каннах.

Битва при Каннах.

Битва під Каннами

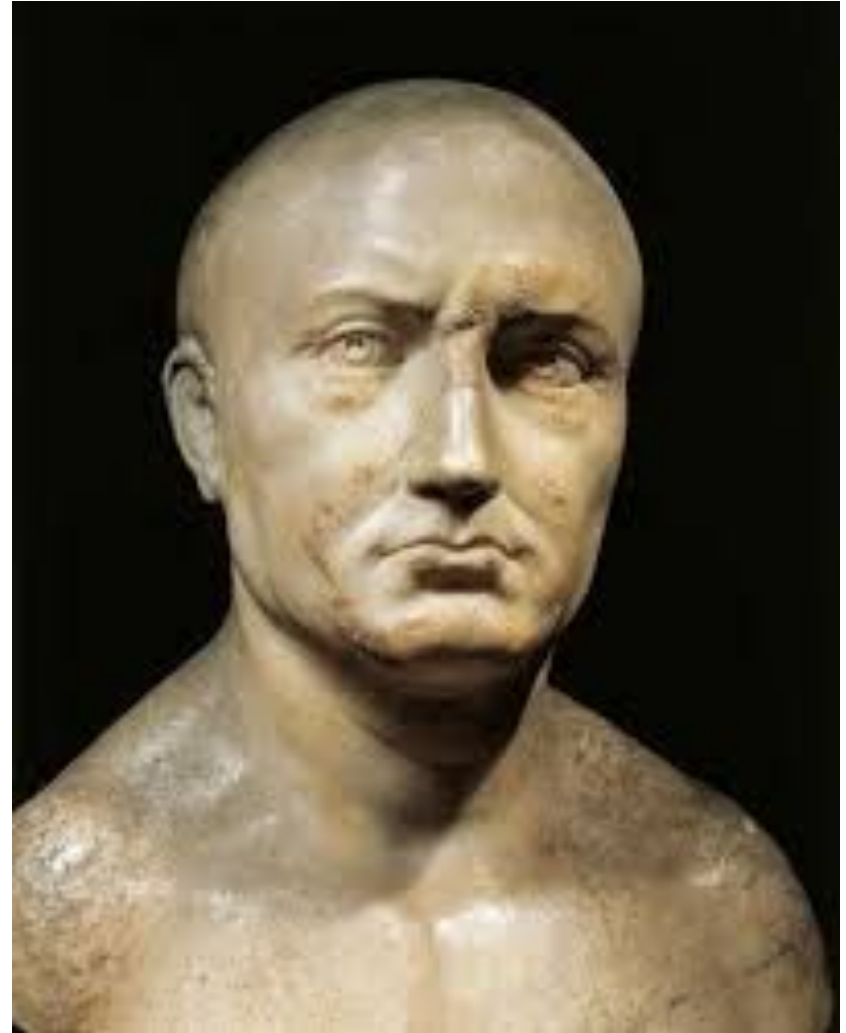
Ганнібал, розташовуючи армію, свідомо послабив центр і посилив фланги. Він мав намір оточити ворога. Коли війська консулів атакували центр, карфагеняни поступово відступали, доки їхні ряди не утворили півмісяць. Римляни продовжували битву, не помічаючи, що їх оточили. За півдобы римляни втратили майже 50 000 солдатів. Загинули Емілій Павел і 80 сенаторів. Втрати карфагенян становили близько 6 000 вояків. Ганнібал підійшов до Риму

«Ганнібал біля воріт!!!»

- Римський полководець Сципіон Африканський вирішив змінити тактику війни і напав на Карфаген. Ганнібал зі своїм військом змушений був повертатися додому, захищати Карфаген від римлян.

- Вирішальна битва відбулась біля міста Зама, поблизу Карфагена.

Сципіон Африканський

Битва при Замі

Сили були рівними. Ганнібал розраховував перемогти за допомогою бойових слонів. Сципій Африканський розгадав його план і був готовий до удару. Бойових слонів римляни зустріли зливою каміння та дротиків. Частина слонів злякалась і повернула назад. Інші продовжували свій шлях. Але римляни, вбивши вожака, спрямували рух слонів коридором, що його утворили дві шеренги воїнів. Ганнібал, намагаючись врятувати ситуацію, кинув у бій кінноту, римляни зупинили. Останньою надією Ганнібала були загартовані у боях ветерани. Але битва вже була програна. За умовами миру Карфаген втратив увесь свій флот і бойових слонів та повинен був сплатити величезну контрибуцію.

Третя Пунічна війна

• 149-146 рр
до н.е

Після поразки Карфагену завдяки торгівлі вдалося відновити свої сили. Римські сенатори на чолі з Марком Катоном вимагали розпочати військові дії, щоб остаточно зламати супротивника. Кожна промова Марка Катона в сенаті закінчувалася словами:

«Карфаген має бути зруйнований!»

Знищення Карфагену

- У 149 р. до н.е. римські війська висадилися поблизу Карфагену і підійшли до міста. Його жителі, відкупилися від ворога.

- У 147 р. до н.е. військо римлян оточило Карфаген. Усіх полонених римляни продали у рабство, місто зруйнували, а землю, де стояв Карфаген, зорали та «засіяли» сіллю. Колишній наймогутніший супротивник Риму став римською провінцією Африка.

Війни Риму і Карфагену

Назва війни	Роки війни	Хто розпочав	Причини війни	Хто переміг
I Пунічна війна				
II Пунічна війна				
III Пунічна війна				

Завдання

Заповнити таблицю в робочому зошиті